

/ ZAKLJUČNA EVALVACIJA IGRE BELI ZAJČEK /

Končno poročilo

Ljubljana, september 2021

IPOP

Inštitut za politike prostora
Institute for Spatial Policies
ipop.si

PODATKI O NALOGI

Naloga: Trajnostna mobilnost v vrtcih in osnovnih šolah

Številka dokumenta 101/18

Naročnik: Republika Slovenija, Ministrstvo za infrastrukturo
Langusova 4, 1000 Ljubljana

Predstavnica naročnika: Nataša Ilnikar

Številka pogodbe: 2430-18-100067

Vodilni partner: JV Razvojna agencija Sinergija
Kranjčeva ulica 3, Moravske Toplice

Izvajalec: IPoP – Inštitut za politike prostora
Tržaška 2, Ljubljana

Odgovorni vodja: Marko Peterlin, univ. dipl. inž. arh.

Izdelali: Marko Peterlin, univ. dipl. inž. arh.
dr. Aidan Cerar, univ. dipl. soc.
Domen Žalac, abs. soc.

Ljubljana, oktober 2021

KAZALO

Uvod.....	2
Sodelujoči vrtci	2
Analiza obdobja 2019/20	2
Analiza obdobja 2020/21	5
Zaključek	8

ZAKLJUČNA EVALVACIJA IGRE BELI ZAJČEK

Uvod

Za spremljanje poteka igre Beli zajček so bili oblikovani trije anketni vprašalniki, s katerimi smo v sodelovanju s koordinatorji na posameznih pedagoških zavodih beležili potovalne navade otrok in njihovih staršev, in sicer pred začetkom igre, med samim potekom igre ter po zaključku igre.

Poročilo predstavlja končne rezultate evalvacije. Igra je potekala v treh izvedbah, vendar pa sta se predvsem druga in tretja izvedba zaradi zamika izvajanja, ki ga je povzročila epidemija COVID-19, v veliki meri prekrivali. Zato v analizo niso vključeni podatki med potekom igre, temveč zgolj pred in po. Ti dve skupini podatkov nam namreč ponujajo zadovoljiv pregled na to, kakšne spremembe je moč opaziti v obdobju pred začetkom in po zaključku igre. Podatki zajemajo dve obdobji, in sicer šolsko leto 2019/20 in 2020/21. Ker so koordinatorji na pedagoških zavodih začeli in končali igro ob različnem času, smo obe opazovani šolski obdobji podaljšali v poletne mesece – raziskovano obdobje se razteza torej od 1. septembra do 31. avgusta.

Sodelujoči vrtci

Vsega skupaj je v igri Beli zajček sodelovalo 29% različnih oziroma novih vrtcev. Skupno število skupin je bilo 1.819, sodelujočih otrok pa 33.556. Podrobni podatki so na voljo v Tabeli 1.

	ŠT. NOVIH VRTCEV:	ŠT. PON. VRTCEV:	ŠT. SKUPIN (NOVI+PON.):	ŠT. NOVIH OTROK:	ŠT. PON. OTROK:
1. IZVEDBA	105		735	14.408	
2. IZVEDBA	60	11	370	5.809	758
3. IZVEDBA	131		714	13.339	
SKUPAJ:	296	11	1.819	33.556	758

Tabela 1: Število sodelujočih vrtcev, skupin in otrok pri vseh treh izvedbah igre Beli zajček

Analiza obdobja 2019/20

V preučevanem obdobju 2019/20 opazimo skoraj polovični upad vnašanja odgovorov – v anketnem vprašalniku pred začetkom igre je tako vnesenih skoraj 10 tisoč otrok, medtemko je v anketnem vprašalniku po zaključku igre vnesenih le še 5 tisoč otrok. Deleži kljub temu ostajajo približno enaki. Pri obeh opazovanih obdobjih je največ otrok od vrtca oddaljenih manj kot 500 mter med 0,5 in 1 km

PRED AKTIVNOSTJO 19/20		
RAZDALJA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
Manj kot 500m	2140	21,8%
0,5km - 1km	2183	22,3%
1.1km - 1.5km	1120	11,4%
1.6km - 2km	956	9,7%
2.1km - 3km	1051	10,7%
3.1km - 4km	817	8,3%
Več kot 4km	1540	15,7%
SKUPAJ	9807	100%

Graf 1: Odgovori na vprašanje glede oddaljenosti od vrtca, sezona 2019/20, pred aktivnostjo

PO AKTIVNOSTI 19/20		
RAZDALJA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
Manj kot 500m	1188	23,7%
0,5km - 1km	1156	23,0%
1.1km - 1.5km	610	12,1%
1.6km - 2km	452	9,0%
2.1km - 3km	475	9,5%
3.1km - 4km	351	7,0%
Več kot 4km	789	15,7%
SKUPAJ	5021	100%

Graf 2: Odgovori na vprašanje glede oddaljenosti od vrtca, sezona 2019/20, po aktivnosti.

Pri vprašanju, ki zadeva običajen način mobilnosti otroka v vrtec, je prav tako opazen polovičen upad števila vnesenih otrok v anketne vprašalnike. Največ otrok (66 %) je pred aktivnostjo prihajalo v vrtec z avtomobilom, slaba petina je prihajala v vrtec peš ali s skirojem/triciklom/poganjalčkom. V obdobju po aktivnosti se je delež otrok, ki so prihajali v vrtec z avtomobilom nekoliko zmanjšal (na 57 %), za približno 7 odstotnih točk pa se je zvišal delež otrok, ki prihaja v vrtec peš ali s skirojem/triciklom/poganjalčkom.

PRED AKTIVNOSTJO 19/20		
Način mobilnosti	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
PEŠ ALI S SKIROJEM/TRIČIKLOM/POGONJALČKOM	2650	26,0%
S KOLESOM	562	5,5%
Z JAVNIM PREVOZOM (AVTOBUS, VLAK)	181	1,8%
Z AVTOMOBILOM	6712	66,0%
DRUGO	69	0,7%
	10174	100,0%

PO AKTIVNOSTI 19/20		
Način mobilnosti	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
PEŠ ALI S SKIROJEM/TRIČIKLOM/POGONJALČKOM	1739	32,9%
S KOLESOM	380	7,2%
Z JAVNIM PREVOZOM (AVTOBUS, VLAK)	92	1,7%
Z AVTOMOBILOM	3032	57,3%
DRUGO	49	0,9%
	5292	100,0%

Grafa 3 in 4: Odgovori na vprašanje glede načina mobilnosti, sezona 2019/20, pred in po aktivnosti.

Za šolsko leto 2019/20 so tako vidne spremembe v uporabi načina mobilnosti otrok v vrtec, in sicer se je povečal delež otrok, ki prihaja v vrtec peš ali s skirojem, ter za malenkost zmanjšal delež tistih, ki so prihajali v vrtec z avtomobilom.

Razlogi za izbiro mobilnosti so različni – tako pred kot po aktivnosti sta bila najpogostejša razloga za izbiro določenega mobilnega sredstva hitrost (»Ker je najhitreje.«) in rutina (»Ker se sklada z rutino in obveznostmi ostalih družinskih članov.«). Po aktivnosti je moč zaslediti nekoliko povečan delež tistih, ki so izbrali določeno mobilno sredstvo, zato ker je dobro za zdravje otroka, zmanjšal pa se je delež tistih, ki menijo, da je pot predloga za hojo in kolesarjenje.

PRED AKTIVNOSTJO 19/20		
Način mobilnosti	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
Ker je to dobro za zdravje mojega otroka.	1960	9,7%
Ker je razdalja prekratka za vožnjo z avtomobilom.	1406	7,0%
Ker je pot predolga za hojo in kolesarjenje.	2710	13,5%
Ker je najceneje.	240	1,2%
Ker je najhitreje.	4052	20,1%
Ker je najbolj varno.	857	4,3%
Ker ma otrok rad ta način potovanja.	1159	5,8%
Ker je preprosto in udobno.	1418	7,0%
Ker je dobro za okolje.	666	3,3%
Ker se sklada z rutino in obveznostmi ostalih družinskih članov.	3864	19,2%
Ker pri vrtcu ni dovolj parkirišč.	382	1,9%
Ker nimam druge možnosti.	1015	5,0%
Ker smo bili vključeni v Igro Beli zajček, ki je vplivala na naše navade.	258	1,3%
Nič od naštetega.	145	0,7%
	20132	

Graf 5: Odpovori na vprašanje glede razlogov za izbiro mobilnosti, sezona 2019/20, pred aktivnostjo

PO AKTIVNOSTI 19/20		
Način mobilnosti	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
Ker je to dobro za zdravje mojega otroka.	1243	11,8%
Ker je razdalja prekratka za vožnjo z avtomobilom.	802	7,6%
Ker je pot predolga za hojo in kolesarjenje.	1182	11,2%
Ker je najceneje.	203	1,9%
Ker je najhitreje.	1996	18,9%
Ker je najbolj varno.	412	3,9%
Ker ma otrok rad ta način potovanja.	729	6,9%
Ker je preprosto in udobno.	778	7,4%
Ker je dobro za okolje.	512	4,8%
Ker se sklada z rutino in obveznostmi ostalih družinskih članov.	1847	17,5%
Ker pri vrtcu ni dovolj parkirišč.	144	1,4%
Ker nimam druge možnosti.	456	4,3%
Ker smo bili vključeni v Igro Beli zajček, ki je vplivala na naše navade.	244	2,3%
Nič od naštetega.	25	0,2%
	10573	

Graf 6: Odpovori na vprašanje glede razlogov za izbiro mobilnosti, sezona 2019/20, po aktivnosti.

Otroke se je povprašalo tudi, kako bi najraje prišli v vrtec. Več kot tretjina si jih želi v vrtec hoditi peš ali s skirojem / triciklom/ poganjalčkom. Delež, ki si jih želi v vrtec priti s kolesom pa se je po aktivnosti povečal iz 31 % na 36,5 %. Zmanjšal se je tudi delež tistih otrok, ki si želijo v vrtec z avtomobilom (iz 17 % na 13 %).

PRED AKTIVNOSTJO 19/20		
Način mobilnosti_želja	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
PEŠ ALI S SKIROJEM/TRICIKLOM/POGONJALČKOM	3846	37,3%
S KOLESOM	3180	30,9%
Z JAVNIM PREVOZOM (AVTOBUS, VLAK)	1224	11,9%
Z AVTOMOBILOM	1760	17,1%
DRUGO	295	2,9%
	10305	100,0%

Graf 7: Odpovori na vprašanje glede želja otrok v zvezi s potjo v šolo, sezona 2019/20, pred aktivnostjo

PO AKTIVNOSTI 19/20		
Način mobilnosti_želja	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
PEŠ ALI S SKIROJEM/TRIČIKLOM/POGONJALČKOM	2027	37,1%
S KOLESOM	1993	36,5%
Z JAVNIM PREVOZOM (AVTOBUS, VLAK)	612	11,2%
Z AVTOMOBILOM	723	13,2%
DRUGO	103	1,9%
	5458	100,0%

Graf 8: Odgovori na vprašanje glede želja otrok v zvezi s potjo v šola, sezona 2019/20, po aktivnosti.

Analiza obdobja 2020/21

V preučevanem obdobju 2020/21 podobno kot za leto prej opazimo skoraj polovični upad vnosov po aktivnosti – v anketnem vprašalniku pred začetkom igre je tako vnesenih skoraj 14 tisoč otrok, medtem ko je v anketnem vprašalniku po zaključku igre vnesenih le še 7 tisoč otrok. Deleži kljub temu ostajajo približno enaki. Pri opazovanem obdobju pred aktivnostjo je največ otrok od vrtca oddaljenih manj kot 500 m (20 %) ter med 0,5 in 1 km (21 %). Pri opazovanem obdobju po aktivnosti pa je največ otrok od vrtca oddaljenih manj kot 500 m (21 %), temu sledijo tisti otroci, ki so od vrtca oddaljeni ter več kot 4 km (18 %) in manj kot 500 m (18 %). Glede na šolsko leto 2019/20 je v šolskem letu 2020/21 beleženih nekoliko več otrok, ki so od vrtca oddaljeni več kot 4 km

PRED AKTIVNOSTJO 20/21		
RAZDALJA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
Manj kot 500m	2797	20,3%
0,5km - 1km	2926	21,2%
1.1km - 1.5km	1604	11,6%
1.6km - 2km	1332	9,7%
2.1km - 3km	1419	10,3%
3.1km - 4km	1116	8,1%
Več kot 4km	2607	18,9%
SKUPAJ	13801	100%

Graf 9: Odgovori na vprašanje glede oddaljenosti od vrtca, sezona 2020/21, pred aktivnostjo

PO AKTIVNOSTI 20/21		
RAZDALJA	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
Manj kot 500m	1272	18,1%
0,5km - 1km	1464	20,8%
1.1km - 1.5km	853	12,1%
1.6km - 2km	784	11,2%
2.1km - 3km	803	11,4%
3.1km - 4km	563	8,0%
Več kot 4km	1288	18,3%
SKUPAJ	7027	100%

Graf 10: Odgovori na vprašanje glede oddaljenosti od vrtca, sezona 2020/21, po aktivnosti.

Pri vprašanju, ki zadeva način mobilnosti otroka v vrtec, je prav tako opazen polovičen upad števila vnesenih otrok v anketne vprašalnike. Pred aktivnostjo je skoraj sedem od desetih otrok vrtec obiskovalo z avtomobilom, petina pa peš ali s skirojem/tričiklom/poganjalčkom. Po aktivnosti je delež otrok, ki je vrtec obiskoval z avtomobilom, nekoliko upadel, in sicer na 61 %, za slabe 4% pa se je povečal delež tistih, ki so vrtec obiskovali peš ali s skirojem /tričiklom/poganjalčkom.

PRED AKTIVNOSTJO 20/21		
Način mobilnosti	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
PEŠ ALI S SKIROJEM/TRIČIKLOM/POGONJALČKOM	3684	24,1%
S KOLESOM	833	5,4%
Z JAVNIM PREVOZOM (AVTOBUS, VLAK)	129	0,8%
Z AVTOMOBILOM	10530	68,9%
DRUGO	113	0,7%
	15289	100,0%

Graf 11: Odgovori na vprašanje glede načina mobilnosti, sezona 2020/21, pred aktivnostjo

PO AKTIVNOSTI 20/21		
Način mobilnosti	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
PEŠ ALI S SKIROJEM/TRICIKLOM/POGONJALČKOM	2154	27,9%
S KOLESOM	602	7,8%
Z JAVNIM PREVOZOM (AVTOBUS, VLAK)	97	1,3%
Z AVTOMOBILOM	4679	60,6%
DRUGO	195	2,5%
	7727	100,0%

Graf 12: Odgovori na vprašanje glede načina mobilnosti, sezona 2020/21, po aktivnosti.

Tudi v preučevanem šolskem letu 2020/21 sta tako pred kot po aktivnosti najpogostejša razloga za izbiro določenega mobilnega sredstva hitrost (»Ker je najhitreje.«) in rutina (»Ker se sklada z rutino in obveznostmi ostalih družinskih članov.«). Po aktivnosti je moč zaslediti nekoliko povečan delež tistih, ki so izbrali določeno mobilno sredstvo, zato ker je dobro za zdravje otroka, zmanjšal pa se je delež tistih, ki menijo, da je pot predolga za hojo in kolesarjenje.

PRED AKTIVNOSTJO 20/21		
Način mobilnosti	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
Ker je to dobro za zdravje mojega otroka.	2671	9,6%
Ker je razdalja prekratka za vožnjo z avtomobilom.	1950	7,0%
Ker je pot predolga za hojo in kolesarjenje.	3972	14,2%
Ker je najceneje.	306	1,1%
Ker je najhitreje.	5707	20,4%
Ker je najbolj varno.	1144	4,1%
Ker ma otrok rad ta način potovanja.	1563	5,6%
Ker je preprosto in udobno.	1980	7,1%
Ker je dobro za okolje.	993	3,6%
Ker se sklada z rutino in obveznostmi ostalih družinskih članov.	5648	20,2%
Ker pri vrtcu ni dovolj parkirišč.	240	0,9%
Ker nimam druge možnosti.	1403	5,0%
Ker smo bili vključeni v Igro Beli zajček, ki je vplivala na naše navade.	262	0,9%
Nič od naštetega.	116	0,4%
	27955	

Graf 13: Odgovori na vprašanje glede razlogov za izbiro mobilnosti, sezona 2021/21, pred aktivnostjo

PO AKTIVNOSTI 20/21		
Način mobilnosti	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
Ker je to dobro za zdravje mojega otroka.	1670	10,9%
Ker je razdalja prekratka za vožnjo z avtomobilom.	951	6,2%
Ker je pot predolga za hojo in kolesarjenje.	2078	13,6%
Ker je najceneje.	208	1,4%
Ker je najhitreje.	2700	17,6%
Ker je najbolj varno.	641	4,2%
Ker ma otrok rad ta način potovanja.	1078	7,0%
Ker je preprosto in udobno.	940	6,1%
Ker je dobro za okolje.	717	4,7%
Ker se sklada z rutino in obveznostmi ostalih družinskih članov.	2752	18,0%
Ker pri vrtcu ni dovolj parkirišč.	151	1,0%
Ker nimam druge možnosti.	673	4,4%
Ker smo bili vključeni v Igro Beli zajček, ki je vplivala na naše navade.	715	4,7%
Nič od naštetega.	36	0,2%
	15310	

Graf 14: Odgovori na vprašanje glede razlogov za izbiro mobilnosti, sezona 2021/21, po aktivnosti.

Kar 38 % (pred aktivnostjo) in 39 % (po aktivnosti) otrok si želi v vrtec hoditi peš ali s skirojem/ triciklom/ pogonjalčkom. Delež, ki si jih želi v vrtec priti s kolesom, pa se je po aktivnosti povečal iz 30 % na 33,5 %. Zmanjšal se je tudi delež tistih otrok, ki si želijo v vrtec z avtomobilom (iz 16 % na 13 %).

PRED AKTIVNOSTJO 20/21		
Način mobilnosti_želja	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
PEŠ ALI S SKIROJEM/TRIČIKLOM/POGONJALČKOM	5598	37,9%
S KOLESOM	4541	30,7%
Z JAVNIM PREVOZOM (AVTOBUS, VLAK)	1721	11,7%
Z AVTOMOBILOM	2426	16,4%
DRUGO	483	3,3%
	14769	100,0%

Graf 14: Odgovori na vprašanje glede želja otrok v zvezi s potjo v šolo sezona 2021/21, pred aktivnostjo

PO AKTIVNOSTI 20/21		
Način mobilnosti_želja	ŠTEVILO OTROK	DELEŽ
PEŠ ALI S SKIROJEM/TRIČIKLOM/POGONJALČKOM	3040	39,2%
S KOLESOM	2601	33,5%
Z JAVNIM PREVOZOM (AVTOBUS, VLAK)	869	11,2%
Z AVTOMOBILOM	983	12,7%
DRUGO	267	3,4%
	7760	100,0%

Graf 15: Odgovori na vprašanje glede želja otrok v zvezi s potjo v šolo sezona 2021/21, po aktivnosti

Zaključek

Primerjava potovalnih navad otrok pred in po izvajanju aktivnosti kaže, da je izvajanje igre v obih opazovanih obdobjih pozitivno vplivalo tako na spremembo navad, kot tudi na želje otrok z vidika trajnostne mobilnosti.

V obdobju 2019/20 je pred aktivnostjo 66,0 % otrok prihajalo v vrtec z avtomobilom, 26,0 % jih prihajalo v vrtec peš ali s skirojem/triciklom/poganjalčkom, 5,5 % s kolesom, z javnim prevozom pa le 1,8 %. Po aktivnosti se je delež otrok, ki so prihajali v vrtec z avtomobilom, zmanjšal na 57,3 %, delež otrok, ki so prihajali v vrtec peš ali s skirojem/triciklom/poganjalčkom se je povečal na 32,9 %, tistih s kolesom na 7,2 %, z javnim prevozom pa je upadel na 1,7 %. *Skupno se je torej delež trajnostnih prihodov v obdobju 2019/20 zvišal za 8,5 %.*

Način prihoda v vrtec v obdobju 2019/20	Pred aktivnostjo %	Po aktivnosti %	Sprememba %
Z avtomobilom	66,0	57,3	-8,7
Peš, s skirojem, triciklom, poganjalčkom	26,0	32,9	6,9
S kolesom	5,5	7,2	1,7
Z javnim prevozom (avtobus, vlak)	1,8	1,7	-0,1
Drugo	0,7	0,9	0,2

Tabela 2: Načini prihoda v vrtec v obdobju 2019/20.

V obdobju 2020/21 je pred aktivnostjo 68,9 % otrok prihajalo v vrtec z avtomobilom, 24,1 % jih prihajalo v vrtec peš ali s skirojem/triciklom/poganjalčkom, 5,4 % s kolesom, z javnim prevozom pa le 0,8 %. Po aktivnosti se je delež otrok, ki so prihajali v vrtec z avtomobilom, zmanjšal na 60,6 %, delež otrok, ki so prihajali v vrtec peš ali s skirojem/triciklom/poganjalčkom se je povečal na 27,9 %, s kolesom na 7,8 %, z javnim prevozom pa na 1,3 %. *Skupno se je torej delež trajnostnih prihodov v obdobju 2020/21 zvišal za 6,8 %.*

Način prihoda v vrtec v obdobju 2020/21	Pred aktivnostjo %	Po aktivnosti %	Sprememba %
Z avtomobilom	68,9	60,6	-8,3
Peš, s skirojem, triciklom, poganjalčkom	24,1	27,9	3,8
S kolesom	5,4	7,8	2,4
Z javnim prevozom (avtobus, vlak)	0,8	1,3	0,5
Drugo	0,7	2,5	1,8

Tabela 3: Načini prihoda v vrtec v obdobju 2020/21.

Podatki torej kažejo, da je projekt Trajnostna mobilnost v vrtcih in šolah z igro Beli zajček v vrtcih dosegel zelene rezultate, saj je prispeval k večjemu deležu trajnostnih prihodov v vrtece. Vsaj tako pomembno pa je tudi, da je prispeval k zmanjšanju prihodov z avtomobilom in s tem k prometni varnosti v okolici vrtcev, k zmanjšanju onesnaženja ter k zmanjšanju prometnih zastojev. In to kljub temu, da sta druga in tretja izvedba igre potekala v času epidemije, ko so se ljudje sicer v večji meri odločali za pot z avtomobili.